

Tentamen i Analytisk Mekanik, 5p

20 augusti 2004

9–15

5 problem på 6 timmar. Varje problem ger 5 poäng.

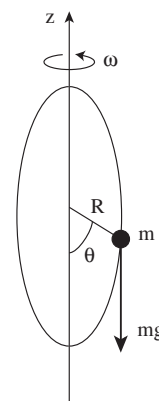
Skriv namn på alla blad!

Om du vill ha resultatet skickat till dig per e-post, ange din e-postadress på första sidan.

Hjälpmedel: Physics Handbook och bifogad formelsamling.

1. En massa m kan röra sig friktionsfritt längs en cirkulär tråd (se figur). Tråden roterar kring den vertikala diametern (z -axeln) med en konstant vinkelhastighet ω . Massan m påverkas av gravitationskraften nedåt i figuren. Låt θ vara vinkeln mellan lodlinjen och massan m enligt figur.

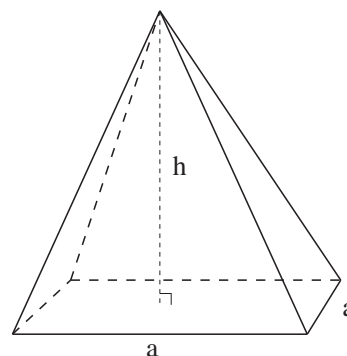
- Tag fram rörelseekvationen för θ . (2p)
- Vid låga vinkelhastigheter är $\theta = 0$ en stabil jämviktspunkt, medan den är labil vid höga vinkelhastigheter. Bestäm den kritiska vinkelhastighet ω_c som skiljer dessa två fall åt. (2p)
- Då $\omega < \omega_c$ är endast $\theta = 0$ och $\theta = \pi$ jämviktspunkter, men då $\omega > \omega_c$ finns ytterligare en jämviktspunkt. Bestäm denna! (1p)

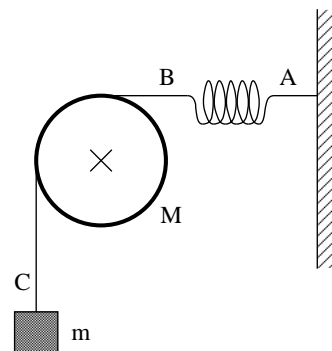
Om du är godkänd på inlämningsuppgifterna behöver du ej göra uppgift 2 nedan utan får tillgodoräkna dig den ändå.

2. Betrakta en pyramid med massan m , vars bas är kvadratisk med sidan a och höjden är h (se figur).

- Visa att pyramidens masscentrum ligger på höjden $h/4$ från pyramidens bas. (2p)
- Inför ett lämpligt koordinatsystem och beräkna tröghetstensorn med avseende på pyramidens masscentrum. (3p)

3. Ett cylindriskt skal med radien R och massan M kan rotera friktionsfritt kring sin symmetriaxel. Denna är horisontellt riktad, parallell med en vertikal vägg. En fjäder AB med fjäderkonstanten k är fäst vid väggen och i en tunn, böjlig, oelastisk tråd BC som löper över cylindern vinkelrätt mot symmetriaxeln. Ingen glidning förekommer mellan tråden och cylindern. I punkten C på tråden hänger en massa m (som påverkas av gravitationen). Tråden och fjädern har försumbara massor och massan m kan antas röra sig enbart vertikalt.

- a) Bestäm jämviktsläget. (2p)
- b) Bestäm systemets rörelse om det släpps från vila i ett läge när fjädern intar sin naturliga längd. (3p)
4. a) Definiera begreppet kanonisk transformation och redogör för hur en genererande funktion kan användas för att generera transformationen. (2p)
- b) Utgå från Hamiltons variationsprincip $\delta \int [\sum_i p_i \dot{q}_i - H(q, p, t)] dt = 0$ och visa att en genererande funktion $S(q, \underline{P}, t)$ kan generera en kanonisk transformation och tag fram de variabelsamband som då gäller mellan de gamla variablerna $\{q, p\}$ och de nya variablerna $\{Q, \underline{P}\}$. (3p)

Ledning: Notera att $\frac{d}{dt} \sum_i Q_i P_i$ kan dras ifrån eller läggas till Hamiltonfunktionen utan att rörelseekvationerna ändras.

5. a) Betrakta ett autonomt (tidsberoende) system som beskrivs av en Lagrangefunktion $L(q, \dot{q})$ som är invariant under någon transformation. Ställ upp och bevisa Noethers teorem för detta system. (3p)
- b) En partikel i tre dimensioner beskrivs av Lagrangefunktionen

$$L = \frac{1}{2} m \dot{\mathbf{r}}^2 + \frac{A}{r + r^3} \quad ; \quad A = \text{konst.}$$

Visa att rörelsemängdsmomentet $\mathbf{L}$ är en rörelsekonstant. (2p)

Lycka till!

Lösningar kommer att finnas anslagna efter tentamen. De kommer även att finnas tillgängliga på <http://www.physto.se/~edsjo/teaching/am/index.html>.